

Symbole Gminy Abramów:
herb, flaga, pieczęcie, sztandar, łańcuch wójta, łańcuch przewodniczącego rady.
Uzasadnienie historyczno-heraldyczne.

Projekt herbu Gminy Abramów przedstawia w polu srebrnym (białym) błękitny kwiat orlika pospolitego z pięcioma płatkami w środku oraz pięcioma płatkami na zewnątrz i złotym (żółtym) środkiem.

Figura stylizowanego kwiatu orlika pospolitego odwołuje się do krajobrazu naturalnego Gminy, w szczególności do parku krajobrazowego – Obszar Krajobrazu Chronionego „Kozi Bór”, rozciągającego się na obszarze kilku gmin od Żyrzyna po Kamionkę, obejmującego południową część Gminy Abramów (miejscowości: Abramów, Glinnik, Michałówka). Projekt herbu nawiązuje także do najstarszych dziejów gminy w XV w.

Park krajobrazowy „Kozi Bór” położony na Wysoczyźnie Lubartowskiej na zachód od Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego. Ten urokliwy obszar charakteryzuje się występowaniem borów mieszanych, bagiennych oraz dąbrów. Na terenie „Koziego Boru” występują rośliny rzadkie, wśród nich *orlik pospolity*. Kwiat właśnie tej rośliny, jednego z polskich kwiatów polnych, obrany został na herb Gminy.

Symbol *orlika pospolitego* nawiązujący do „Koziego Boru” niesie ze sobą także głębsze przesłanie, odwołujące się do historii Gminy. Miejscowość Abramów założona została już w czasach nowożytnych, lecz jej początki związane są ze starszą miejscowością Wielkie, położoną w centrum obszaru Gminy. Na rozległym obszarze Wielkiego, poczynając od XV w. powstało szereg miejscowości, m.in. Abramów po jej wschodniej stronie, a od zachodniej strony Wolica dawniej zwana także Wolą Wielicką. Udokumentowane dzieje Wielkiego sięgają pierwszej połowy XV w., kiedy należała do parafii w Rudnem. Wolica (Wola Wielicka) notowana jest w źródłach od połowy XV w. i należała do parafii w Kurowie. Obie wsie wchodziły w skład dób szlacheckich. W I poł. XV w. były własnością rodziny Kurowskich herbu Śreniawa z Kurowa, a w II poł. XV w. odziedziczyli ją Zbąscy herbu Nałęcz. Najstarsze dzieje Wielkiego i Woli Wielickiej związane są też z rodziną Kozłów, dziedziców sołectwa w Płonkach pod Kurowem, wójtostwa w Kurowie¹ sołectwa w Woli Wielickiej oraz dzierżawców Wielkiego oraz Wolicy (Woli Wielickiej)². W 1418 r. sołtysiem (*wójt alias soltys*) w Płonkach był szlachetny Janusz burgrabia lubelski (1431 r.³). W wyniku działu przeprowadzonego w 1446 r. między trzech synów Janusza burgrabiego lubelskiego, Wielkie i Wola Wielicka⁴ (jako dzierżawy a sołectwo w Woli Wielickiej jako dziedzictwo) przypadły Jakubowi Kozłowi. W 1483 r. Jakub Kozieł przedkładał list urodzajny w Lublinie wystawiony w Kurowie przez dziedzica Kurowa. Z dokumentu tego wynika, że Jakub Kozieł

¹ 1459 r. – szl. Piotr Januskowic wójt w Kurowie (brat Jakuba, syn Janusza z Płonki (raczej) dzierżawcy Wielkiego i Woli Wielickiej, właściciel sołectwa w Woli (S. Kuraś, Słownik historyczno-geograficzny województwa lubelskiego w średniowieczu, s. 121 II).

² W 1429 r. szl. Janusz odstąpił zastaw na Wielkim i Woli Wielickiej Piotrowi Kurowskiemu za 90 grzywien (Słownik, s. 225 II).

³ Ib., s. 184 I.

⁴ Ib.

z Wolicy był synem Pawła zwanego Kozieł i jego prawnej małżonki Piechny⁵. Sołectwo w Woli Wielickiej należało do Kozłów przynajmniej do 1493 r., kiedy syn Jakuba Kozła Bernard sprzedawał swoje części tego sołectwa sięgające na północnym-wschodzie do granic Rudna a na południowym zachodzie do granic Kłody⁶.

Oprócz wspomnianej uboższej szlachty noszącej przydomki i nazwisko Kozieł, być może odnoszące się do ich herbu rodowego Kozieł – tenariuszy Wielkiego i Woli Wielickiej oraz dziedziców sołectwa w Woli Wielickiej – z najstarszymi dziejami gminy związane są również rodziny możniejsze. Dziedzicami Kurowa i klucz kurowskiego (do którego należało Wielkie) byli wspomniani Kurowscy herbu Śreniawa oraz Zbąscy herbu Nałęcz. W latach 1440-1460 właścicielem klucza kurowskiego był Piotr Kurowski herbu Śreniawa kasztelan sądecki (1440-1459) oraz lubelski (1460-1462), który m.in. przeprowadził lokację miejską Kurowa w 1442 r. W wyniku działów dóbr z 1462 i 1464 r. klucz kurowski dostał się w ręce zięciów Piotra Kurowskiego: Jana Pileckiego wojewody krakowskiego oraz Stanisława Zbąskiego podkomorzego poznańskiego. Ten drugi otrzymał w dziale m.in. Wielkie i Wolę Wielicką. Po Janie Zbąskim, Wielkie i Wolę Wielicką dziedziczył Jan Zbąski a następnie (1493 r.) Abraham Zbąski. Zbąscy władali Wielkiem i Wolą Wielicką przez prawie dwa stulecia. Nie wiadomo obecnie, czy założycielem Abramowa był wspomniany Abraham, czy też któryś z jego potomków noszący to rodowe imię⁷.

Godła herbów rodowych, upamiętniających najdawniejsze dzieje Gminy, a więc Śreniawy Kurowskich oraz Nałęcza Zbąskich, widnieją obok medalionu z herbem Gminy na łańcuchu wójta (koloru pozłocistego) i łańcuchu przewodniczącego rady (koloru srebrzystego). W łańcuchu umieszcza się też wizerunek kozła, nawiązujący do kształtów herbu Kozieł, upamiętniający najstarszych sołtysów z terenu Gminy, dziedziców sołectwa w Wolicy (Woli Wielickiej) oraz dzierżawców tejże Woli i Wielkiego. Wizerunek ten jest obrazowym nawiązaniem do przydomka i nazwiska noszonego przez nich, oraz przypuszczalnego ich herbu rodowego. Symbol Kozła odwołuje się zarazem do nazwy parku krajobrazowego „Kozi Bór”, którego nazwa urobiona została od „Koziego Lasu”, być może dawnej części sołectwa Wolicy (Woli Wielickiej).

Rodzina Zbąskich, która odziedziczyła Wielkie i Wolicę i dała początek miejscowości Abramów będącej siedzibą gminy, wyróżniona została dodatkowo upamiętnieniem poprzez umieszczenie jej herbu na sztandarze Gminy. Na awersie sztandaru godło herbu Nałęcz widnieje jako jeden z czterech symboli dopełniających herb Gminy. Inne symbole widniejące w narożnikach sztandaru nawiązują do krajobrazu naturalnego Gminy, borów i dębów, symbolizowanymi motywami gałązek sosnowych i dębowych oraz do życia gospodarczego gminy symbolizowanego przez motyw powrósla (pomłóści).

Płaty sztandaru zdobi obramowanie nawiązujące do pisma z XV w. Płaty sztandaru (110-120 cm) obwiedzione są frędzlą złocistą o długości ok. (do) 8 cm. Ażurową głowicę sztandaru, złożoną z trójstronnie złożonych plaket z wizerunkiem odnoszącym się do godła herbowego Gminy, wieńczy pęk kwiatu *orklika pospolitego*.

⁵ Por., ib., s. 184 l.

⁶ Części Bernarda na tym obszarze obejmowały ½ łana ról i ¼ część łąk należących sołectwa oraz część stawu. Za 20 grzywien dobra te nabył Jan Grabianka z Klimontowic (Słownik, s. 274 l).

⁷ „Dom Zbąskich starodawny, w którym zawsze Abramy wspominają różne skrypta” (B. Paprocki, Herby rycerstwa polskiego, s. 211).

Projekty flagi przedstawia płat o proporcjach boków jak 5:8, dzielony w słup na dwie równe części, w części od drzewca białej widnieje godło herbowe, część swobodna jest barwy błękitnej. Barwa biała i błękitna herbu i flagi nawiązuje również do kolorystyki flagi maryjnej, Matka Boska Szkaplerzna jest bowiem patronką kościoła parafialnego w Abramowie.

Pieczenie urzędowe z herbem Gminy zawierają godło bez tarczy oraz odpowiednie napisy, rozpoczynające się znakiem krzyżyka na tzw. godzinie dwunastej. Średnica pieczęci rzeczywistych powinna wynosić 36 mm.

Lublin, 2-19 czerwca 2018 r.

dr hab. Henryk Seroka